

Lavičino mlijeko

Isaac Bashevis Singer

U nekoj dalekoj zemlji, jednoga sunčanog proljetnog dana, nebo je bilo modro kao more, more modro kao nebo, a zemlja zelena i zaljubljena i u nebo i u more. Dva duha prolazila su nekim selom. Jedan se zvao Mazel, što znači 'dobar udes', a drugi Šlimazel, što znači 'zao udes'. Duhovi su ljudskome oku bili nevidljivi, ali vidjeli su jedan drugoga.

Mazel je bio mlad, visok, vitak. Obrazi su mu se rumenjeli, a kosa mu je bila boje pijeska. Nosio je zeleni haljetak, crvene jahaće hlače i šešir ukrašen perom. Na visokim čizmama bljeskale su mu srebrne mamuze. Rijetko je pješačio, obično bi jahao na svome konju, koji je također bio duh. Ali danas je poželio selom prošetati pješice. Šlimazel se gegao uz njega, poštapaajući se svojim čvornatim štapom - starac blijeda lica, s očima koje su bijesno sijevale ispod čupavih obrva. Nos mu je bio kvrgav i alkoholičarski crven, a brada siva poput paučine. Bio je odjeven u dug, crn kaput, a na glavi je nosio šiljat šešir.

Mazel je govorio, a Šlimazel slušao. Toga je dana Mazel bio raspoložen za hvalisanje. 'Svi me žele, svi me vole', govorio je. 'Gdjegod se pojavim donosim radost. Dakako, ljudi me ne vide, jer sam duh, ali ipak žude za mnom: trgovci i mornari, liječnici i postolari, ljubavnici i kockari. Posvuda dozivaju: Mazele, dođi mi. Nitko ne zove tebe, Šlimazela. Moraš priznati da je tako.'

Šlimazel naprči usne i uhvati se za bradu: 'Da, moram priznati da si privlačna osoba.', reče. 'Ali svijetom vladaju snažni, a ne privlačni. Ono što ti postigneš za godinu dana, ja za tren mogu uništiti.' Šlimazel je tim riječima ostvario željeni dojam, pa je Mazel zlovoljno grizao usnu: 'Svi znamo da ti možeš uništiti sve što želiš', odgovori mu, 'ali to uvijek činiš na jednak način, bilo da ubijaš, spaljuješ, ili da šalješ bolest i glad, rat i bijedu. Ja sam, naprotiv, pun svježih zamisli. Znam tisuće načina da ljude učinim sretnima.'

'A ja imam milijardu načina da ih učinim nesretnima.'

'Nije tako. Ti uvijek rabiš iste dosadne stare lukavštine', uporno je tvrdio Mazel. 'Kladim se da ne možeš smisliti ni jedan jedini novi način da bi pokvario ono što ja učinim.'

'Je li? A u što se kladiš?', izazivao je Šlimazel.

'Ako pobijediš, dat ću ti bačvu dragocjenoga vina zaborava. Ako izgubiš, sljedećih pedeset godina ne guraj nos u ono što činim.'

'Dogovoreno', odgovori Šlimazel. 'A što ćeš tako lijepo učiniti?'

'Otići ću u najsiromašniju kolibu u ovome selu i donijeti sreću onome tko u njoj živi. Pratit ću tu osobu tijekom godine dana. Kad godina istekne, ti se možeš pojaviti, ali uz uvjet da moj štíćenik ne smije poginuti nesretnim slučajem, razboljeti se, niti pasti u siromaštvo. Nipošto se ne smiješ poslužiti tim svojim starim i prokušanim lukavštinama. No, reci: koliko će ti vremena trebati da uništiš ono što ću ja stvoriti?'

'Samo tren', odgovori Šlimazel.

'Pa, vidjet ćemo!'

Mazel pruži ruku, dok je zeleni dragi kamen nade svjetlucao u prstenu na njegovoj ruci, te

stegnu Šlimazelovu mršavu smežuranu šaku iskrivljenih prstiju i zadebljelih noktiju. Bio je topao dan, ali Šlimazelova ruka bijaše hladna kao led.

Ubrzo su se rastali. Mazel je našao najbjedniju kolibu u selu. Daske od kojih je načinjena bile

su trule i obrasle mahovinom, slamnati krov pocrnio od starosti. Nije bilo dimnjaka, već je dim s ognjišta izlazio kroz rupu u krovu. Stakla na prozorima bila su razbijena, a preko prozorskih otvora bile su zabijene daske. Mazel se morao sagnuti da bi ušao kroz niska vrata. Unutra je iz neožbukanih zidova izbijala vlaga. Na polomljenome ležaju, na slamarici, ležao je momak.

Bio je bos i gotovo gol. Mazel ga upita za ime.

'Tam', odgovori momak, što znači znači Nevježa ili Naivko.

'Zašto si tako bijedan?', dalje se raspitivao Mazel.

Tam ga nije mogao vidjeti, ali mu je ipak odgovarao, misleći da govori sam sa sobom, pa je dalje govorio: 'Imao sam roditelje, ali su bili nesretni. Otac mi je umro od tuberkuloze. Majka je pošla u šumu sakupiti gljiva, a tamo ju je ugrizla otrovna zmija. Komadić zemlje koji su mi ostavili tako je kamenit da ga ne mogu obrađivati. Prošle godine naišla je suša, pa skakavci, te ove godine sa zemlje neću dobiti ništa, jer nisam imao što ni posijati.'

'Pa ipak, čovjek ne smije gubiti nadu', reče mu Mazel.

'A čemu bih se ja mogao nadati?', upita Tam. 'Ako ne siješ, nećeš ni žeti. Odjeća mi je u dronjcima i seoske djevojke mi se podsmjehuju. Bolje da je mrtav čovjek koji nema sreće.'

'Nešto se ipak može dogoditi', nastavlja je Mazel.

'Kada?'

'Ubrzo.'

'Kako?'

Prije nego je Mazel dospio odgovoriti, začuo se zvuk truba i topot konjskih kopita. Dvadeset

četiri vojnika kraljeve garde jahala su pred kraljevom kočijom, koju je vuklo šest bijelih pastuha. Jahači su bili odjeveni u sjajne odore: crvene hlače, žute haljetke i bijele kacige sa perjanicama. Kočiju je pratila skupina dvorana, također na konjima. Svi seljani izadoše,

diveći se kraljevskoj povorci, a oni koji su na glavama nosili kape, skinuli su ih. Neki su i kleknuli. Djevojke su se duboko klanjale.

Činilo se da će kočija proći kroz selo ne zaustavljajući se, te bi ljudi jedva dospjeli vidjeti

svoga kralja. Ali Mazel je već predvidio što će se dogoditi. Kada je kočija stigla do Tamove kolibe, jedan od kotača otpade, pa je malo nedostajalo da se kočija prevrne. Konjanici zaustaviše konje, a cijela povorka stade. Vrata na kočiji se otvore i kralj izađe, praćen svojom kćeri jedinicom, sedamnaestogodišnjom kraljevnom Nesihom, čije ime znači upravo to što je i bila: Kraljevna. Njezina je ljepota bila znamenita u zemlji i inozemstvu. Kraljevska povorka upravo se bila vraćala s bala koji je kralj jedne od susjednih zemalja priredio u njezinu čast. Zlatna kosa padala joj je po ramenima, oči su joj bile plave, koža bijela, vrat joj je bio dug, a struk vitak. Bila je odjevena u bijelu haljinu koja se spuštala sve do vrhova njezinih cipelica. Kralj ju je uvijek mazio, jer je kraljica - njezina majka - umrla dok je kraljevna bila još posve mala. No danas se ljutio na svoju obožavanu kćer.

Svrha bala bila je da Nesiha bude predstavljena kraljeviću Tipišu ili Dosadnjakoviću, da bi se među njima dogovorio brak. Međutim, kraljevni se on nije svidio, a bio je to već sedmi kraljević kojega je odbila. Za prvoga je rekla da se smije preglasno i prečesto. Drugi nije ni o čemu progovorio do o svome umijeću u lovu. Trećega je vidjela kako tuče psa. Četvrti je imao odbojnu naviku da svaku rečenicu započinje riječju *ja*. Peti je bio prava budala. Šesti je običavao bezbroj puta prepričavati jednu te istu zgodu. Glede Tipiša, Nesiha je jednostavno izjavila da ga ne želi stoga što su mu čizme budalaste.

'Kako čizme mogu biti budalaste?', pitao ju je otac.

'Ako su noge budalaste, takve su i čizme', odgovorila je Nesiha.

'Kako noge mogu biti budalaste?', nastavljao je otac uporno.

'Ako je glava budalasta, takve su i noge.', uzvratila je Nesiha.

Tako je Nesiha svaki put kada bi joj nekoga ponudili nalazila razlog da se ne uda. Kralj se već počeo pribojavati da se nikada neće udati. A prema državnome zakonu, Nesiha je nakon očeve smrti mogla postati kraljicom samo ako bi imala muža koji bi joj pomagao pri vladanju. Ako se ne bi udala, prvi ministar, zvao se Kamcan, naslijedio bi prijestolje. Njegovo ime znači: škrtac, a i bio je poznat kao spletkar, kukavica i škrtac. Bio je toliko škrt da je za zlatni pir, kada je običaj supruzi darovati neki zlatni predmet, svojoj voljenoj ženi darovao praktični naprstak za šivanje, k tomu načinjen od lima i presvučen papirom zlatne boje!

Kada je usred zabačenoga sela s kočije otpao kotač, kralj - već bijesan - posve se razjario. Korio je svoje pratiocce što su mu ugrozili život, te zapitao tko može najbrže namjestiti kotač. Tam je ponešto znao o tome kako namjestiti običan kotač, no o ovako raskošnim kočijama nije znao ništa. Međutim, zbog toga što je iza njega stajao Mazel, on se ohrabri i viknu: 'Ja to umijem, Vaše Veličanstvo!' Kralj radosno pogleda polugola mladića. Nakon kraćega oklijevanja, potaknut Mazelom, reče mu: 'Ako umiješ, učini to. Ali brzo!' Seljani, koji su Tama znali kao nezalicu i šeprtlju, uplašeno su promatrali. Bili

su sigurni da neće uspjeti, pa su se pribojavali da će kralj svoj bijes zatim iskaliti na cijelome selu.

Ali dok Mazel stoji iza nekoga, taj uspijeva u svemu, pa je tako bilo i s Tamom. Kao dječak kratko je radio u nekoj kovačnici, no sada je bio siguran da se ne sjeća ničega što je tamo naučio. Međutim, čim je uzeo kotač u ruke, sjetio se svega. Kralj je s čuđenjem promatrao kako mladić brzo i spretno radi. Kada je posao bio završen, kralj upita Tama zašto je tako sposoban mladi čovjek u dronjcima i zašto stanuje u razvalini.

'To je stoga što nemam sreće', odgovori Tam.

'Sreća se ponekad zna brzo promijeniti', reče mu kralj. 'Pođi s nama u dvor, pa ćemo ti tamo

pronaći neki posao.' Sve se zbilo tako brzo da seljani nisu vjerovali svojim očima. Kralj je jednostavno otvorio vrata na svojoj kočiji i rekao Tamu da uđe. Zatim je izdao naredenje da se krene. Tam se neprestano plašio da će kotač ponovo otpasti, ali premda su konji letjeli što su brže mogli, kotač je ostajao na svome mjestu. Kralj i Nesiha su ispitivali Tama o njegovom životu u selu. Mladić je odgovarao smjerno ali jasno, a njegovi su odgovori bili kratki i mudri, jer Mazel je govorio kroz njega. Kralj se okrenuo prema Nesihi i reče joj nekoliko riječi na nekom stranom jeziku, kojega Tam nije poznao, ali Mazel jest: 'Vidiš li kako okretnih mladih ljudi ima među seljacima.' Nesiha mu odgovori na istome jeziku: 'Mnogi bi kraljević imao što od njega naučiti.' Malo kasnije, zamišljeno je dodala: 'A i lijep je. Sve što mu je potrebno je lijepa odjeća.'

Budući da je Mazel imao samo godinu dana za djelovanje, požurio je događaje. Čim su stigli u dvor, kralj je naredio da se za Tama priredi kupka, te da mu dadu novo rublje i odjeću. Odredili su da će raditi u kraljevskoj kovačnici. Uskoro se počeo pokazivati osobito vještim. Mogao je popraviti kočije za koje se držalo da su bespovratno pokvarene. Mogao je potkovati i tako divljega konja kojemu se nitko ne bi usudio ni prići. Pokazao se i kao izvrstan jahač. Za manje od mjesec dana postaviše ga za upravitelja kraljevskih štala.

A svake godine su u prijestolnome gradu priređivali državno konjičko natjecanje. Tamu su dopustili da sudjeluje i on je odmah uspio oduševiti dvorane, strane velikodostojnike, kraljeve savjetnike i, zapravo, svakoga u zemlji. Tam bijaše izabrao posve neugledna konja, ali on je, uz Mazelovu pomoć, postao najbržim konjem u povijesti te zemlje. S Tamom na leđima, lako je preskakivao i najšire jarke i najviše ograde, te je osvojio sve nagrade. Tam je bio tako elegantan jahač da su se sve gospođe na dvoru pozaljubljuvale u njega.

Nepotrebno je reći da je i Nesiha od samoga početka bila u njega zaljubljena. Kao što je slučaj sa svima zaljubljenima, ona je mislila da su njezini osjećaji prema Tamu njezina tajna. A zapravo, cio dvor je znao za to, pa čak i kralj, njezin otac. On je znao i to da zaljubljeni mogu biti vrlo tvrdoglavi. A budući da ponosni kralj svoju kćer nije želio udati za seljačkoga sina, odlučio je Tamu kao uvjet za vjenčanje postaviti tako tešku zadaću da je bilo sigurno kako ju mladić neće uspjeti obaviti. Uputio ga je, tek s malom skupinom pratilaca, u najudaljeniji dio kraljevstva, gdje je trebao na podaničku pokornost natjerati neko buntovno pleme, koje do tada ni jedan kraljev vojvoda nije mogao pokoriti.

Uz Mazelovu pomoć, Tam je to ne samo uspio učiniti, već se vratio s dragocjenim darovima za kralja i kraljevnu Nesihu.

Tamova slava je neprestano rasla. Pjesnici i pjevači opjevali su njegova djela. Visoki dužnosnici obraćali su mu se za savjet. U čitavoj kraljevini on je bio najomiljeniji i onaj kojemu se najviše dive. Kada skromni postignu uspjeh, često postaju oholi i zaboravljaju one među kojima su odrasli. Tam je, međutim, uvijek nalazio vremena za pomaganje seljacima i sirotinji. Ali poznato je: što čovjek postaje slavni, njegovi neprijatelji postaju žešći. Prvi ministar Kamcan, žudeći za prijestoljem, kovao je protiv Tama zavjeru. Sa svojim privrženicima je pronio glas da je Tam vještac. Jer, kako bi inače skromni seljak uspio tamo gdje su plemići doživjeli poraz! Govorkalo se da je Tam svoju dušu prodao vragu. Kada se te godine, iz noći u noć, na nebu mogao ugledati nekakav komet neobično duga repa, Tamovi neprijatelji su govorili da nebo proriče nesreću koju će Tam donijeti kralju i koja će upropastiti zemlju.

Jer Šlimazel je bio obećao Tama ostaviti na miru punih godinu dana, ali to ga nije sprečavalo da mu polako unaprijed priprema zamku za onaj čas kada godina bude istekla. Jedva je čekao da dobije okladu i da se dočepa bačve s vinom zaborava. Znano je da samo jedan gutljaj toga vina može pružiti više užitka negoli sve ugone ovoga svijeta. Šlimazel je godinama patio od nesаницe i od noćnih mora. Znao je da će mu vino zaborava konačno donijeti dubok san i slatke snove o srebrnim morima, zlatnim rijekama, o vrtovima s kristalnim drvećem, napućenima ženama rajске ljepote. Također je svojim sljedbenicima - vragovima, vilenjacima, sablastima i drugim zlodusima – želio pokazati da je moćniji od Mazela i da ga može nadmudriti.

Iznenada, kralj se razbolio. Na dvoru je bilo više izvrsnih liječnika, ali nisu mogli otkriti što mu je. Konačno, nakon dugih savjetovanja, zaključili su da kralj boluje od neke rijetke bolesti za koju je jedini lijek bio lavlje mlijeko. Ali gdje ga naći? U glavnome gradu postojao je zoološki vrt, no tada u njemu nije bilo nijedne lavice s mladuncima koje bi dojila. Kralj je toliko cijenio mladoga Tama da ga je pozvao preda se i zamolio da mu donese lavljega mlijeka. Svatko drugi na Tamovu mjestu bi, kada bi čuo takav zahtjev, poludio od straha. No Mazel je stajao iza njega, te on jednostavno odgovori: 'Kralju moj, naći ću lavicu, pomusti ju i donijeti ti njezino mlijeko.' Kralj je bio tako ugodno potresen Tamovim hrabrim odgovorom da je doviknuo svojim dvoranima: 'Svjedoci ste mi: onoga dana kada se Tam bude vratio s lavičinim mlijekom, dat ću mu svoju kćer za ženu.'

Prvi ministar Kamcan, koji je stajao među dvoranima, nije se mogao obuzdati, pa reče: 'Vaše Veličanstvo, nitko ne može pomusti lavicu i ostati živ. Tam je dao obećanje koje ne može ispuniti.' A jedan od Kamcanovih sljedbenika je još i dodao: 'Ako i donese mlijeko, tko jamči da će to doista biti lavlje mlijeko?'

'Vaše Veličanstvo, pronaći ću lavicu i pomusti ju', ponovi Tam uvjerenom.

'Pođi i neka te prati sreća', reče mu kralj. 'Ali te opominjem: nemoj me pokušati obmanuti

donošenjem mlijeka neke druge životinje.'

'Kada bih Vas prevario, Vaše Veličanstvo, zaslužio bih smrt', odgovori Tam.

Svi su očekivali da će Tam ponijeti kakvo oružje i mrežu, pomoću koje bi uhvatio životinju, ili da će ponijeti kakve trave, kojima bi lavicu uspavao. Nisu mogli vjerovati da će putovati čak i bez slugu koji bi mu pomogli. No on je pošao sam i nenaoružan, jašući na svome konju i držeći u ruci samo kameni vrč za mlijeko. Kada su dvorani to vidjeli, počеше zdvajati, čak i oni koji su dotad imali povjerenja u Tama. Otišao je tako žurno da se čak nije pozdravio ni sa zabrinutom Nesihom. Kamcanovi prijatelji odmah su pronijeli glas da je Tam bio tako uplašen teškom zadaćom koju mu je kralj povjerio, da je jednostavno pobjegao. A svi dvorski mudraci su se složili da nijedna lavica neće dopustiti da ju se pomuze.

Dakako, ono što nitko nije znao bilo je da je Mazel na svome konju kaskao pored Tama. Tam nije jahao ni sat vremena kada je na nekome humku ugledao golemu lavicu. Njezina dva mladunca igrala su se pokraj nje. Smjelo, kako čine svi koje štiti Mazel, Tam je prišao lavici, kleknuo i počeo ju musti, kao da muze kravu. Napunio je vrč njezinim toplim mlijekom, dobro ga zatvorio, ustao i pomilovao lavicu po glavi. Čini se da je ona, dotad kao omamljena, tek tada shvatila što se dogodilo. Njezine žute oči kao da su govorile: 'Što li sam ja to netom dopustila?! Zar sam zaboravila da sam kraljica svih životinja? Gdje mi je bio ponos, moje dostojanstvo?!' I odjednom užasno razjapi čeljust i riknu. Srećom, Tam je već bio uzjahao svoga konja, koji se preplašeno propeo i poletio prema prijestolnici.

Tam se tako brzo vratio da su svi su bili uvjereni da mlijeko koje je donio nipošto ne može biti lavlje. Ta lavovi žive u pustinji, u onome dijelu kraljevstva do kojega treba putovati tjednima. Svima je bilo jasno da Tam želi prevariti bolesnoga kralja, da bi nakon kraljeve smrti mogao vladati kao Nesihin suprug. I sam kralj je bio u dvojbi, poput ostalih. Pa ipak je Tama pozvao k sebi čim je čuo da se mladić vratio.

Tam je ušao u kraljevu spavaću sobu, objema rukama držeći vrč s mlijekom. Kleknuvši pred kralja, on reče: 'Vaše Veličanstvo, donio sam ono po što ste me poslali: pseće mlijeko.' Na te riječi zavlada mrtva tišina. A kraljeve oči napuniše se ljutnjom: 'Usuđuješ se rugati mojoj nevolji. Pseće mlijeko si mi donio! Za ovo ćeš platiti svojim životom!'

Pa zašto je Tam rekao da je donio pseće mlijeko?!

Dogodilo se to stoga što je upravo u trenutku kada je prilazio kraljevoj bolesničkoj postelji istekla Mazelova godina, a Šlimazel je zauzeo njegovo mjesto. Pod njegovim utjecajem, Tam je izgovorio 'pseće mlijeko' baš kada je namjeravao reći 'lavlje mlijeko'. Šlimazel je, doista, za jedan tren uništio ono na čemu je Mazel radio tijekom cijele godine dana. Kao što je među njima bilo dogovoreno, Šlimazel pritom nije uporabio nijednu od svojih starih lukavština. Tam je pokušao popraviti svoju pogrešku, ali zajedno sa srećom nestalo mu je i glasa, pa je zanijemio stojeći pred kraljem. Na kraljev znak, ministar Kamcan je naredio dvojici stražara da zgrabe Tama i okuju ga lancima. Odnijeli su ga u dio tamnice u kojemu su držali osuđene na smrt.

Kada je Nesiha čula što se dogodilo, pala je u očajanje. Požurila je u odaje svoga oca, kako bi ga molila za Tamov spas. Bolesni kralj je tada, prvi put u životu, zabranio da ju puste k njemu. Te je noći u dvoru, a i u cijelome gradu, vladala tišina. Samo je Kamcan

sa svojim pristalicama potajno slavio Tamovu propast. Znali su da će kralj uskoro umrijeti, a budući da je Nesiha neudana, Kamcan će naslijediti kraljevstvo. Svojim je gostima nudio kruh i pivo. Budući da je bio takav škrtac, inače je imao običaj od svojih gostiju naplatiti ono što pojedu i popiju. Ovoga puta, međutim, počastio ih je: zatražio je da plate samo za pivo.

A u najudaljenijem kutku kraljevske palače, u kojemu su se, vjerovalo se, pojavljivali duhovi, sastali su se Mazel i Šlimazel. Šlimazel je očekivao da će Mazel biti ljut i razočaran, poput svih koji izgube okladu. No Mazel je umio dostojanstveno podnijeti poraz. Kao i uvijek, bio je smiren i sabran.

'Šlimazele, pobijedio si. Čestitam!', rekao mu je.

'Shvaćaš li da će tvoga sretnog Tama sutra u zoru objesiti?', pitao je Šlimazel.

'Shvaćam.'

'Jesi li zaboravio na moje vino zaborava?'

'Nisam.'

Mazel je izašao i ubrzo se vratio kotrljajući pred sobom bačvu pokrivenu prašinom i paučinom. Uspravio ju je, te Šlimazelu pružio pehar, govoreći: 'Pij, Šlimazele, koliko ti duša želi.' Šlimazel je pod slavinu na bačvi namjestio pehar, napunio ga i pohlepno ispio. Lukav osmijeh pojavio se na njegovu đavolskom licu: 'Za nekoga tko ljude čini nesretnima, posve sam sretan', iscerio se. Još je jednom dobro otpio iz pehara, pa uskoro, već pomalo pripit, predložio: 'Čuj me, Mazele. Umjesto što se protiv mene boriš, bilo bi bolje da se sa mnom udружиš. Zajedno bismo počinili čuda.'

'Misliš: zajedno bismo mogli uništiti sav svijet?', upita Mazel.

'Svakako.'

'A što tada? Nakon nekog vremena više ne bismo imali što raditi?'

'Čemu briga dok možemo piti vino zaborava?!'

'Da bismo pili vino, netko mora obrađivati vinograd', podsjeti ga Mazel. 'Netko treba brati

grožđe, tiještiti ga i proizvoditi vino. *Ništa stvara ništa*, od *ničega* se ne može stvoriti čak ni vino zaborava.'

'Ako će ovo vino djelovati, ne brinem za budućnost.'

'Djelovat će, uskoro', reče Mazel. 'Pij ga i zaboravi...'

'Popij i ti, Mazele, prijatelju moj.'

'Ne, Šlimazele, zaborav nije za mene.'

Šlimazel je ispijao pehar za peharom. Njegovo se naborano lice krivilo čas u smijehu, čas u

plaču. Poče govoriti o sebi, kako pijanci često čine. 'Nisam se rodio kao Šlimazel... Moj je otac bio siromašan, ali dobar duh, u raju je bio vodonoša. Majka mi je bila služavka u domu nekoga pravednika. Roditelji su me poslali u reb-Zejnvilovu školu. Željeli su da postanem barem niži anđeo. Ali ja sam mrzio roditelje, jer su me tjerovali na učenje. Želeći im napakostiti, pridružio sam se skupini đavolčića. Bili smo nestašni. Krali smo *manu*, žderali ukradenu zvjezdanu prašinu, lokalni mjesечеvo mlijeko i druge zabranjene poslastice. Noću bismo sišli na Zemlju, upadali u štale i plašili konje. Provaljivali bismo u smočnice i u hranu stavljali đavolji izmet. Prerušili bismo se u vukove i gonili ovce. Što sve nismo činili... Jednom sam se pretvorio u žabu i uvukao u reb-Zejnvilov džep. Kada je posegnuo u nj kako bi dohvatio rupčić, skočio sam i ugrizao ga za nos. Polako sam se uspinjao ljestvicom zla sve dok nisam postao ono što sam danas: Šlimazel, Gospodar zlog udesa.'

Šlimazel napuni još jedan pehar i promuklim glasom počeo neskladno pjevati:

Možeš priželjkivati i sniti,

Al' Mazel je tek neuhvatljiva nada -

Šlimazel ovim svijetom vlada.

Što Mazel načini Šlimazel raščini,

I prokletstva strašna on ostvari.

Dok Mazel pedalj il' dva osvoji,

Šlimazeova se zastava ispred toga već viori.

Na Mazela se ti ne oslanjaj,

Za Šlimazela je stvoren svijet ovaj, oj-aj!

Još promrmlja nešto posve nerazumljivo, pa se svali kao klada. Na to je Mazel i čekao. Ostalo je još posve malo vremena, jer zora je već rudjela, a u velikome dvorištu dvorca uglednici su se okupili kako bi promatrali Tamovo vješanje. U tamnicu su ušli stražari i prema stratištu povelili Tama, okovanoga u lance. Ministar Kamcan, okružen svojim ulizicama, ponosito se isprasio među vojvodama. Već je bio počeo primati mito i obećavati najviše položaje onima koji su mu dali najviše novca.

Na njegov znak bubnjari su počeli bubnjati. Krvnik, lica prekrivena krinkom, odjeven u crveno-crnu odjeću, spremao se na Tamov vrat namaknuti omču. U tome se trenutku pojavio Mazel. Nitko ga nije vidio, ali svi su osjetili njegovu nazočnost. Sunce se naglo podiglo nad obzorom i sve obasjalo grimiznom svjetlošću. Sada, dok je Šlimazel ležao u pijanoj obamrlosti, a Mazel stajao pokraj Tama, zatvorenik je povratio hrabrost i rječitost. On uzvikne vedrim glasom: 'Gospodo, običaj je da se osuđeniku na smrt prije nego umre ispuni posljednja želja. Moja je želja: obratiti se kralju!'

Bubnjari, zbunjeni, prestadoše bubnjati znak za pozornost pred izvršenje smrtne kazne. Premda se Kamcan usprotivio, ostali vojvode nadglasaše ga i narediše da se Tama odvede pred kralja, koji je ležao na bolesničkoj postelji. Tam kleče pred kralja i progovori:

'Veličanstvo, dopustite mi da objasnim zašto sam rekao da donosim pseće mlijeko. Poznato je da je lav kralj životinja, ali u usporedbi s Vama, gospodaru, on je tek pas. Stoga sam lavicu proglasio kujom, iz poštovanja i divljenja prema Vašem veličanstvu. Doista, bio sam donio lavičino mlijeko. Molim Vas da ga popijete i ono će Vam pomoći. Svojom ljubavlju prema Nesihi prisežem da govorim istinu.'

Sada, kada je Mazel ponovo mogao ohrabrivati Tama, kralj mu je povjerovao. 'Ali mlijeko je proliveno', javi se Kamcan. Ali Nesiha, koja cijele noći nije oka sklopila, u suzama moleći i nadajući se da će se Tam nekako spasiti, čula je što se desilo pred stratištem i požurila u sobu svoga oca. Tako je, čim je Kamcan rekao da je mlijeko proliveno, ona uzvignula: 'Ne, Kamcane, ja sam ga sačuvala. Od slugu sam zatražila da mi ga predaju, jer sam vjerovala Tamu.' Ona otrča i donese mlijeko. Iznenadjenje nazočnih raslo je iz časa u čas, dok su promatrali kako kralj do posljednje kapi ispija mlijeko. A ono je djelovalo tako brzo da se kralj mijenjao svima naočigled. S njegovih obraza nestade bljedila, u mutnim mu se očima pojavi negdašnji sjaj i on osjeti da mu se snaga vraća. Čitav dvor bio je radostan, osim, dakako, Kamcana i onih kojima je već bio prodao buduće dužnosničke položaje.

Nesiha je bila sretnija od svih. Pala je ocu pred noge i rekla: 'Oče, Tam ti je spasio život. Svaka njegova riječ je bila istinita. Sada i ti održi svoje obećanje i dopusti da se vjenčamo.' I kralj je odmah naredio da se pripremi vjenčanje kakvo dolikuje budućoj kraljici. Pozvali su i kraljevske obitelji i velmože iz susjednih zemalja. Kraljevi, kraljice, kraljevići i kraljevne dođoše na vjenčanje sa svojim pratnjama, donoseći skupocjene darove.

Nesiha je predivno izgledala u vjenčanici, s velom dugim deset metara, koji je nosilo dvadeset paževa. Na glavi je nosila blistavu krunu od dijamanta složenih u obliku lavice. Tam je na odoru pričvrstio najviše odličje u zemlji: Red Nesebične Odanosti. Tam i Nesiha bili su najsretniji par u zemlji. Nesiha je mužu rodila sedmero djece: četiri kraljevića i tri kraljevne, sve lijepe, zdrave i odvažne.

Nitko ne živi zauvijek. Došlo je i vrijeme kada je kralj umro. Nesiha je postala kraljicom, a Tam njezinim kraljevskim suprugom. Ona nikada nije donijela bilo kakvu odluku o državnim pitanjima ako prije toga o njoj ne bi razgovarala s mužem, jer je sve čega bi se Tam prihvatio dobro završavalo.

Kamcan je, pak, postao toliko pun samosažaljenja da se propio. Budući da je oduvijek bio škrtac, vukao se od jedne do druge krčme, čekajući da mu netko ponudi besplatno piće. Oni koji su mu nekada laskali, sada su mu prvi okrenuli leđa. A Šlimazel, kada se konačno probudio iz sna, nikada se više nije približio Tamu. Jer moć vina zaborava bila je toliko snažna da se Šlimazel više nije sjećao čak ni Tamova postojanja. S obzirom da su ga i ranije privlačili piće i pijanci, vezao se uz Kamcana.

Mazel je, dakako, nastavio pomagati Tamu. Zapravo, više mu nije bio doista potreban, osim ponekad. Tam je naučio da sreća prati marljive, poštene, iskrene i one koji su spremni pomoći bližnjemu. Čovjek kojega odlikuju te značajke, doista je zauvijek sretan.